

CD-ROM □ Hírek □ CD-ROM □ Hírek □

Késik a CD-I

A Philips korábban közzétett tervei úgy szóltak, hogy a CD-I technika (a karakteres információt, digitalizált hangot és faksimile kódolású képeket együttesen tároló kompakt optikai lemez) 1987 őszére lesz piackész, az első CD-I lemezt az Egyesült Államokban ősz derekán, de még Nyugat-Európában is a karácsonyi vásár alkalmával viszik az üzletekbe. Ha ezt a tervezett ütemezést betartották volna, akkor feltétlenül bemutatnák volna a CD-I technikát Londonban azon az 1987. december 8–10. között tartott kiállításon, amelyet a 11th International Online Information Meeting nevű konferenciával párhuzamosan rendeztek, mert ez az adatbázisok és az információkeresés legjelentősebb évenkénti kiállítása. A CD-I azonban nem volt ott a kiállításon, ami azt jelzi, hogy a kifejlesztése a korábban bejelentett ütemtervhez képest késik.

V. Gy.

Gyorsan nő a CD-ROM adatbázisok száma

A CD-ROM hordozón kapható adatbázisok száma gyorsan emelkedik. 1987 decemberében a Hitachi 11 kiadó országból 72 adatbázist sorol fel CD-ROM-on kaphatóként, a Philips 51-et, a Learned Information 50-et. Az átfedések kiszűrése után ez összesen 124 adatbázis, de a lista valószínűleg messze nem teljes. Néhány adatbázisnak már több CD-ROM kiadása is van. A Londonban 1987 decemberében tartott kiállításon a MEDLINE négy kiadását, az ERIC három kiadását, az NTIS két kiadását mutatták be egyszerre, de több kiadása van az Academic American Encyclopedia, az EMBASE és az LCMARC adatbázisoknak is.

/CD-ROM Directions / Hitachi New Media Products, 5. sz. 1987. ősz, p. 4, 7.; kiállítási prospektusok./

CD-ROM termékek útmutatója

Az Alan Armstrong and Associates londoni kiadó megjelentette a CD-ROM termékek útmutatóját 150 A/5-ös oldalon. Az útmutató az optikai lemezen publikált kiadványok jegyzékén kívül tartalmazza a CD-ROM hardver- és szoftvertermékek jegyzékét, az előállítók, szolgáltatók listáját és a CD-ROM-mal foglalkozó könyvek, folyóiratok, konferenciák felsorolását is, valamint az optikai lemezek technikájának rövid leírását és terminológiai szótárát.

/Information Media and Technology, 20. köt. 4. sz. 1987. p. 177./

Évi százezer CD-ROM olvasó kerül forgalomba

A Hitachi havi ötezer darabra növelte 1503S típusú (második generációs) CD-ROM olvasójának a gyártását. A cég úgy számolja, hogy ezzel CD-ROM olvasóból a világpiac hatvan százalékát birtokolja. Tizenöt-tizenöt százalékra becsüli a Philips és a Sony részesedését, tíz százalékra az összes többi gyártóét együttesen. Ha a Hitachi becslése helytálló, akkor ezzel évi százezer készülék kerül piacra a világon.

A nagy termelési mennyiséghez hozzájárul, hogy a Hitachi már szállítási szerződést kötött néhány nagy japán és amerikai autógyárral, amelyek a közeljövőre gépkocsi-diagnosztikai és alkatrész-katalógus-rendszert terveznek létrehozni CD-ROM lemezre alapozva.

/CD-ROM Directions / Hitachi New Media Products, 5. sz. 1987. ősz, p. 3./

Az NTIS adatbázis CD-ROM-on

Az igazán nagy adatbázisok közül már az NTIS adatbázis is CD-ROM lemezre került a SilverPlatter

kiadásában. Az NTIS (National Technical Information Service) adatbázis az USA kereskedelmi minisztériuma alá tartozó azonos nevű információs intézetben készül, és az USA államilag támogatott kutatási-fejlesztési programjainak időközi és témazáró jelentéseit dolgozza fel. Gyarapodása: 70 000 rekord/év.

/MICROINFO Ltd. CD-ROM Newsletter, 2. sz. 1987. okt. p. 2./

A LISA adatbázis CD-ROM-on

A könyvtárosok és információs szakemberek legfontosabb szak-adatbázisa, a *Library and Information Science Abstracts* (LISA) nyomtatott és online változata után most kiadták a harmadik, az optikai lemezes változatot is. A CD-ROM-változat több mint 81 000 rekordot tartalmaz, az adatbázis teljes anyagát 1969–86-ig. Évente csak egyszer aktualizálják, így a legfrissebb anyagért továbbra is az online változathoz érdemes fordulni. Évi 995 dollárért fizethető elő, vagy 4995 dolláros örökáron megvehető. Az éves előfizetési díj az adatbázis aktualizálásán kívül a visszakereső szoftver új verzióinak az árát is tartalmazza, az egyösszegű megvétel azonban nem. A szoftver a visszakeresés minden lényeges lehetőségét tartalmazza (Boole-logika, csonkolás, szókapcsolatra keresés valamennyi adatmezőben).

/Advanced Technology Libraries, 16. köt. 5. sz. 1987. p. 3–4./

Nyolcnyelvű szótár CD-ROM-on

A brit *Microinfo Ltd.* nyolcnyelvű szótárt forgalmaz optikai lemezen (CD-ROM-on). Tulajdonképpen nem egységes szótárról van szó, hanem 24 különböző – részben általános, részben szakterületi – nyomtatott szótár szövegének egyetlen optikai lemezen való kiadásáról. A 6 kiadóvállalat által kiadott 24 szótár közül 22 kétnyelvű, egy-egy pedig három-, illetve ötnyelvű. Valamennyi szótár egyik nyelve angol. A szótárak nyolc nyelve: angol, német, francia, spanyol, holland, olasz, japán és kínai. A lemezhez tartozó keresőrendszer érdekessége, hogy kínai írásjeleket is tud a képernyőre rajzolni.

/MICROINFO Ltd. CD-ROM Newsletter, 2. sz. 1987. okt. p. 6./

CD-ROM kézikönyvtár vegyészeknek

Kémiai kutatóhelyeken és vegyipari vállalatoknál kézikönyvtárként használható CD-ROM sorozatot

adott ki a *John Wiley and Sons Ltd.* A sokkötetes kémiai kézikönyvek ígéretes teret nyújtanak a CD-ROM kiadványoknak, mivel ezeket nem vagy csak viszonylag ritkán kell aktualizálni, viszont meglehetősen nagy példányszámra remélhető fizetőképes kereslet. Így az árak elég alacsonyra leszorítható, ezért várható, hogy az ilyen típusú CD-ROM kiadványok hamar versenyképessé válhatnak mind az online kereséssel, mind a hagyományos nyomtatott kiadvánnyal szemben.

A most bejelentett CD-ROM sorozat – online adatbázisként, illetve nagygépes adatbázisként már eddig is elérhető – három kiadványból áll. Mind-egyik egy-egy lemezen helyezkedik el.

A *Registry of Mass Spectral Data* több mint 123 000 tömegspektrumot és sok egyéb adatot tartalmaz. Az adatbázishoz a tárgykör különleges igényeihez alkalmazkodó külön visszakereső rendszer tartozik.

Az *Encyclopedia of Polymer Science and Engineering* 19 kötetre tervezett nyomtatott változatából az eddig elkészült öt kötet van a lemezen. A felhasználó az 1989-re tervezett teljes elkészülésig évente kap új, a korábbi felváltó lemezt.

A *Kirk-Othmer Encyclopedia of Chemical Technology* nyomtatott változatban 25 kötetes. Az adatbázis ennek a teljes anyagát (1200 szócikket, 6000 táblázatot, függelék, indexet, kivonatot) tartalmazza.

/John Wiley and Sons Ltd. prospektusok, 1987./

Az Oxford Dictionary CD-ROM-változatban

A könyvtári referenziszolgálatokat megcélzó CD-ROM kiadványok sorát az Academic American Encyclopedia nyitotta meg, majd ez a sor többnyelvű szótárakkal folytatódott. 1987 decemberében a Tri Star Publishing újabb nagyszabású kiadványt jelentett be ebben a kategóriában: két lemezen megjelentette az angol nyelv legnagyobb értelmező és etimológiai szótárát, a nyomtatott változatban 12 kötetes *The Oxford English Dictionary*-t.

A ma is az angol szavak végső forrásának tekintett szótár méreteire jellemző, hogy az 1857-ben megindított előkészületek és az 1879-ben megkötött kiadási szerződés után 1884-től 1928-ig tartott a kiadása. Nyomtatott kiadásban a tizenkét hatalmas kötet (vagy kompakt kiadásban a mikroszkopikus betűkkel nyomtatott két főlíás) kezelése meglehetősen nehézkes. A CD-ROM-kiadás nemcsak egyszerűen helyettesíti a nyomtatott eredetit, hanem gyors és sokoldalú keresési lehetőségeivel óriási mértékben meg is növeli a szótár használati értékét. Boole-logikát alkalmazva nyolc szempont szerint lehet keresni a CD-ROM-változatban:

- ◆ a szó definíciója,
- ◆ a szó etimológiája,
- ◆ szófajok,
- ◆ tárgykör,
- ◆ a hivatkozások dátuma,
- ◆ a hivatkozások szerzője,
- ◆ a hivatkozott mű és
- ◆ a hivatkozott szöveg

szerint. A keresőrendszer különlegessége a jegyzetelési funkció: a felhasználó lemezes adatállományba vagy nyomtatón közvetlenül papírra jegyzetelhet a szótár használata közben.

/Tri Star Publishing prospektus, 1987./

CD-ROM-alkalmazások a postán

A postai munkában gyakoriak a nagyon nagy méretű és nagyon sok felhasználó érdeklődésére számot tartó név- és kódjegyzékek. Ezért a posta perspektivikus felhasználási területe lehet a CD-ROM technikának.

Az első postai CD-ROM terméket a *SilverPlatter* cég fejlesztette ki a brit posta számára: ez az Egyesült Királyság postai cím- és irányítószám-jegyzéke, amely 23,5 millió egyéni és vállalati postai címet tartalmaz egyetlen lemezen. A PAF (Postal Address File, azaz postai címállomány) néven kihozott rendszer nagy előnye, hogy sokkal rugalmasabban, hatékonyabban és gyorsabban lehet belőle töredékes adatok alapján címeket kikeresni, mint a nyomtatott jegyzékből. Ezt a CD-ROM rendszert decemberben-januárban a nagyközönségnek is bemutatta a londoni *Science Museum*, amely a nevével ellentétben nem természettudományi, hanem műszaki múzeum, de a múzeum nevet meghazudtolva (Watt és Newcombe eredeti ős gőzgépei mellett) előszeretettel mutatja be a műszaki fejlődés legfrissebb újításait is.

A PAF első változatát rövid időn belül követte most a PAF-ROM2 nevű továbbfejlesztett változat, amely több egyéb fejlesztés mellett egy másodpercre csökkentette az eredeti rendszer két másodperces válaszütemét.

A továbbfejlesztett PAF-ROM2 rendszerben hasonló CD-ROM-változatot készített a SilverPlatter a kanadai posta cím-, irányítószám- és postaútvonal-jegyzékéből. Ebben a rendszerben már egy másodperc alá szorították a válaszütemet. A kanadai PAF-ROM2 rendszer különlegessége a Kanada két hivatalos nyelvének (angol és francia) megfelelő két nyelvűség. Minden tárolt postai cím két nyelvű, így a kereséskor bármelyik nyelven megadhatók a keresőszavak, de a keresőparancsoknak is a két nyelvnek megfelelő két változatuk van.

A japán távíró- és telefontársaság (*Nippon Telegraph and Telephone Company = NTT*) Tokió szakmai telefonkönyvét adta ki CD-ROM-változatban. Ez a lemez több mint 1,1 millió cég üzletágát, nevét, címét és telefonszámát tartalmazza.

Ennél is továbbment a *svájci posta*. Az ország (összesen 18 kötetnyi) valamennyi telefonkönyvét CD-ROM lemezeze viszi, ami 3,75 millió tételt jelent. Ez a telefonszámon és pontos postai címen kívül a vállalati telefonokra rövid céginformációt is tartalmaz, a magántelefonokra pedig a foglalkozást és a feleség leánykori nevét. Mindezt a svájci telefonkönyvek világszerte egyedülálló pontosságával. A keresés ebben a rendszerben *öt nyelven* történhet, a négy hivatalos nyelven (francia, német, olasz, retoromán) kívül angolul is. Helyzeti (proximity) keresési mód segíti a hiányos adatok alapján történő keresést. A szoftver módot ad a kikeresett tételek hívójellel ellátott letöltésére, átvitelére saját adatbázisba. Így a felhasználó a kiválasztott címekből (például a telefonkönyvben is szereplő működési terület szerint kiválasztott cégekből) saját programmal címlistát vagy akár borítékre ragasztható címkéket állíthat elő, mondjuk reklámkampány céljára. A rendszerhez tartozó szoftver mindezekon kívül még saját "telefonnotesz", azaz a gyakran használt telefonszámokat tartalmazó adatállomány létrehozására is módot ad.

/CD-ROM Directions / Hitachi New Media Products, 5. sz. 1987. ősz, p. 2, 3, 8.

Optical Data Systems, 2. köt. 11. sz. 1987. p. 13.

INSPEC rekord C87066861; Joho Kanri, 30. köt. 4. sz. 1987. p. 345–348./

Primerdokumentum-szolgáltatás CD-ROM hordozóról

219 orvosi-biológiai folyóirat két évfolyamából (1987 és 1988) kísérleti primerdokumentum-szolgáltató rendszert hoztak létre *ADONIS* néven. A folyóiratok teljes tartalmát kb. hetenként CD-ROM lemezeze viszik, ezeket a legismertebb európai, amerikai, ausztráliai és japán dokumentummásolat-küldő szolgáltatók kapják meg. Az összesen 12 másolatszolgáltató központ a hozzájuk forduló könyvtárak, magánemberek stb. igényeit elégíti ki a CD-ROM folyóirattár segítségével. (A 12 központ között van a British Library, a magyar dokumentumrendelések első számú címzettje is. — A ref.) A lemezeze vitel letapogatással történik, a csak szöveges oldalakat 300x150 képpont, a képanyagot is tartalmazó oldalakat 300x300 képpont felbontással tapogatták le.

A kísérleti ADONIS rendszerben azért esett a választás éppen erre a témára, mert a felmérések szerint az orvosi-biológiai cikkek iránt jóval nagyobb az igény, mint sok egyéb témakörben megjelent publikációkra.

A 219 folyóirat valamennyi érdemleges cikkének bibliográfiai adatait és szövegét hetenként felviszik az amszterdami Excerpta Medica adatbázis-készítőnél gépi adathordozóra. Ebből heti mesterlemez készítenek a Philips and DuPont Optical Company (PDO) vállalatnál az NSZK-beli Hannoverban. Az erről készült CD-ROM másolatokat a kísérletben részt vevő 12 dokumentumszolgáltatónak küldik szét. A CD-ROM lemezek a bibliográfiai adatokat karakteres formában tartalmazzák, ez utóbbit használják fel a dokumentumkérdések számítógépi egyeztetésére. A CD-ROM lemezeknek a folyóiratok amszterdami kézhezvétele után 4 héten belül a dokumentumszolgáltatóknál kell lenniük, hogy megelőzzék az oda befutó másolatkérdéseket.

Az egyes dokumentumokat egy-egy ADONIS azonosítóval látják el, amely az ISSN-számból, az évszámból és egy sorszámából tevődik össze. A visszakeresés a szerzőnevek, cím stb. és az ADONIS-szám szerint történhet. A keresés ideje átlag 8 s a lemez betöltése után, a kinyomtatási sebesség percnként 8 oldal. Ha a kísérlet beválik, akkor felkéri a folyóirat-szerkesztősegeket, hogy az ADONIS azonosítót tüntessék fel a cikkeken, a referáló folyóiratok és bibliográfiai adatbázisok készítőit pedig, hogy vegyék be ezt az azonosítót a megfelelő rekordba.

A kísérleti program célja az új dokumentumszolgáltatási forma hatásainak felmérése mind a szolgáltatóknál, mind az ügyfeleknél. Ezenkívül gazdaságossági elemzést is végeznek, ugyanis várhatóan megtakarítás érhető el a könyvtárakban azzal, hogy a költségek megoszlanak a megrendelők és a folyóiratok kiadói között. A mostani ADONIS program költségeit a folyóiratok összesen 10 kiadvállalata és a dokumentumszolgáltatók közösen fedezik, de támogatást nyújt az Európai Közösség Bizottsága is.

/ADONIS – The facts. Prospektus./

CD-ROM adatbázisra alapozott könyvrendelés

A *Whitaker's* cég *Bookbank CD-ROM* nevű új szolgáltatása összekapcsolja a CD-ROM adatbázis lehetőségeit az online könyvrendelő rendszerekkel. Így a könyvtáraknak és könyvesboltoknak rendeléseik online feladásához nincs szükségük sem az adatok hosszadalmas begépelésére, sem pedig drága online keresésre és adatbetöltésre.

A szolgáltatás a *British Books in Print* adatbázis most elkészült CD-ROM-változatán alapul. Nagy-Britanniában mintegy 440 000 kurrens könyv kapható a könyvesboltokban (ennyi kiadást tartanak számon mint "books in print", a könyvkiadásból még ki nem vont könyvcímet). Ezek kb. 12 000 kiadótól származnak. Minden héten több mint 1000 kiadással bővül a választék. A *British Books in Print* adatbázis e könyvek bibliográfiai adatait és keresési célú kulcsszavait tartalmazza. A szolgáltatás előfizetői minden hónapban CD-ROM lemezt kapnak, amelyen a teljes adatbázis rajta van, a havi 5000 rekordnyi növekménnyel (új kiadványok) és csaknem 50 000 egyéb változtatással az előző lemezhez képest.

Ebben a hatalmas adatmennyiségben a kezdők és középhaladók menürendszerrel, a gyakorlott szakemberek kereső parancsnyelv segítségével kereshetnek.

Az online könyvrendelő rendszerek közül a *Tele-ordering Ltd.* máris képes csatlakozni a *Bookbank CD-ROM* rendszerhez, de több más könyvrendelő rendszer is dolgozik a csatlakozó szoftver kifejlesztésén.

/Whitaker's BOOKBANK CD-ROM prospektus./

CD-ROM kézikönyvtár segíti a fogalmazást

A *Microsoft Bookshelf* nevű – szövegszerkesztő rendszer mellett használható – CD-ROM kiadvány lehetővé teszi tíz közhasználatú amerikai kézikönyv, lexikon, szótár stb. elektronikus keresését és a kiválasztott szövegrész megjelenítését vagy beépítését a felhasználó saját fogalmazványába. A CD-ROM lemezeken tárolt információk így közvetlenül is, közvetetten is felhasználhatók a mikroszámítógépes szövegszerkesztő rendszeren történő fogalmazás segítésére.

olyan gyakran használt ismerettárak elektronikus változatát nyújtja, mint az ismert *Roget* tezaurusz (500 ezres angol szinonimaszótár), angol értelmező szótár, nagy emberek 22 500 híres mondása, általános és üzleti adattárak, az USA postai irányítószám-jegyzéke, helyesírási tanácsadó szótár, levélformaminták, vagyis olyan kézikönyveket, amelyekre írás közben gyakran szükségünk van. Ezek a szövegszerkesztő rendszerből való kikapcsolódás nélkül bármikor elérhetők.

A *Microsoft Bookshelf* információit levél, jelentés, tanulmányok vagy bármely más szöveg írásához kétféleképpen lehet használni. Egyrészt írás közben tudunk utánanézni a felmerült kérdéseknek, másrészt a szövegben leírt szó mint keresőszó alapján lehet visszakeresni a vele kapcsolatosan tárolt in-

formációt. A kikeresett információ kívánságra bemutatható a szerkesztett szövegbe is.

A Microsoft Bookshelf a legtöbb ismert professzionális szövegszerkesztő rendszerrel kompatibilis.

/Microsoft Bookshelf prospektus./

A WLN CD-ROM katalógusa

Az USA-ban a *Western Library Network* (WLN) három CD-ROM lemezen megjelentette a WLN-adatbázis nagy részét magában foglaló katalógusát (*LaserCat*), amely 250 könyvtár állományából 2 millió MARC rekordot tartalmaz. A lehetőségek gyakorlatilag azonosak az online rendszer szolgáltatásaival. A dokumentumokat szerző, cím, tárgykör vagy ISBN-jelzet szerint lehet keresni, mégpedig háromféleképpen: böngésző módban, pontos egyezésre vagy kulcsszó szerint. A keresés szűkíthető egy vagy több kiválasztott könyvtár állományára, dokumentumtípusra, kiadási évre, nyelvre stb. Az Ultracard/Marc rendszer adaptált változata segítségével katalóguscédulákat és címkéket is ki lehet nyomtatni az adatbázisból, de bibliográfiák kinyomtatására és a rekordok helyi adatbázisba való letöltésére is van mód.

/WLN releases LaserCat. = Advanced Technology Libraries, 16. köt. 5. sz. 1987. p. 1./

A CD-ROM olvasók második nemzedéke

Az eddig használt CD-ROM olvasók nem önállóan tervezett készülékek, hanem a kompakt lemezjátszóknak elektronikájukban módosított változatai. A használat során ezért külön asztalfelületet foglalnak el a mikroszámítógép mellett, és több más szempontból is csak mérsékelten alkalmazkodnak a számítógéphez. A *Hitachi* és a *Philips* most szinte egyszerre hozta ki az olvasók második nemzedékét, amelyet már kimondottan CD-ROM felhasználásra, számítógépbe való beillesztésre terveztek. Valamennyi kihozott típus közös tulajdonsága, hogy külső felépítésében alkalmazkodik a mikroszámítógéphez, és szoftverből reteszeltető a lemez behelyező nyílása. Minden típus kapható az egyre inkább *de facto* szabványnak tekintett SCSI interfésszel, némelyiknek ez az alapkiépítéséhez tartozik. Valamennyi típusnak van hangkimenete is. Ez a Hitachi típusoknál analóg kimenet, közvetlen fülhallgatócsatlakozással. A Philips típusoknál az alapkiépítésben digitális hangkimenet van, az analóg kimenet opcionális többletszolgáltatás.

Az új CD-ROM olvasók közül elsőként a Hitachi CDR-1503S készülék került forgalomba 1987 közepén. Megerősített dobozát úgy tervezték, hogy a professzionális személyi számítógép alapegységére helyezhető, majd erre állítható rá a monitor. Az olvasóhoz tartozó interfészártya a számítógép egyik szabad sínjébe tolható be.

A Hitachi és a Philips is 1987-ben jelentette be a félmagasságú minifloppy egység helyére betolható CD-ROM olvasó elkészültét. Ezek várhatóan 1988 elején kerülnek tényleges forgalomba. Ilyenek a Hitachi CDR-3500, a Philips CM201 és CM210. A CM210 beépített SCSI interfészt tartalmaz, a másik két típushoz az IBM PC-kompatibilis mikroszámítógép egy szabad sínjébe kell az interfészártyát tenni. Mind a három olvasó kazettás CD-ROM lemezt használ, így nemcsak vízszintesen, hanem függőleges helyzetűre is beszerelhető. A Hitachi kazettája megegyezik a többi japán gyártó kazettájával, a Philipsé ettől eltér.

Az Philips-olvasók adatelérési ideje 0,4 s, az új Hitachi-olvasóké 0,8 s.

/CD-ROM Directions / Hitachi New Media Products, 5. sz. 1987. ősz, p. 5.

Microinfo Ltd. CD-ROM Newsletter, 5. sz. 1987. október, p. 5.

Memoires Optiques, International edition, 39. sz. 1987. május, p. 11–12.

Philips és Hitachi prospektusok./

Új szolgáltatási ág: CD-ROM publikálás

Hűsz fölé emelkedett már azoknak a szolgáltató cégeknek a száma, amelyek arra vállalkoznak, hogy a megrendelő által összegyűjtött információból megrendelésre vagy közös kockázatra CD-ROM kiadványt készítenek. Szolgáltatásuk azzal kezdődik, hogy elbírálják, alkalmas-e a rendelkezésre álló információ a tervezett nyilvános vagy belső használatú adatbázis céljára. Ezután megtervezik és felépítik az adatbázist, hozzáadják, esetleg hozzáigazítják a vizsszakereső szoftvert, elkészítik hozzá a szükséges invertált állományokat és segédállományokat, átködjölik a lemezre vitelhez szükséges, a hibajavító elektronika megkívánta formába, elkészítik róla azt a mágnesszalagot, amely a hanglemezgyár számára elfogadható (premastering). Végül átadják a velük állandó szerződésben álló, CD-ROM-gyártásra berendezkedett kompaktlemezgyárnak, ahol elkészítik a mesterlemezt és elvégzik a sokszorosítást. Az ilyen munkát vállaló hanglemezgyárak száma is hűsz körül van már.

/CD-ROM Directions / Hitachi New Media Products, 5. sz. 1987. ősz, p. 6–7.

Tri Star prospektus./

CD-ROM-gyártás indul Nagy-Britanniában

Rövidesen megkezdődik a működését Nagy-Britannia első kompakthanglemez-gyára. Végső kapacitása évi 20 millió lemez lesz. A gyárat ellátják a CD-ROM adat-előkészítést szolgáló berendezésekkel is. A tervek szerint a vállalat teljes CD-ROM előállítási szolgáltatást vállal majd, kezdve annak az eldöntésével, hogy a rendelkezésre álló információ alkalmas-e CD-ROM adatbázisnak, az adatbázis kialakításán, felépítésén, a lemezre vitel előkészítésén át egészen a tömeggyártásig. A berendezéseket úgy állítják össze, hogy CD-I lemezek előállítására is felkészüljenek.

/CD-ROM Directions / Hitachi New Media Products,
5. sz. 1987. ősz, p. 1./

WORM-lemezek mikroszámítógéphez

A helyi adatbázisok létesítésére (megfelelően alacsony ár esetén) ideális WORM (Write Once Read Many = egyszer írható, sokszor olvasható) típusú optikai lemezes egységeknek mostanáig vagy saját processzoruk volt, vagy megamini számítógéphez csatlakoztak, rendszerint PDP-hez vagy VAX-hoz, de legalább MicroVAX-hoz. Az 1987 tavaszán Hannoverban tartott CEBIT 87 kiállításra viszont özönével hoztak már az előállítók mikroszámítógéphez csatlakoztatható WORM-egységeket. Ezek mind 13 cm-es (5 1/4 inches) lemezzel működnek, külső méretük pedig megfelel a teljes magasságú minifloppy egységeknek, és általában SCSI interfésszel csatlakoznak a számítógéphez. A szabványosításnak azonban egyébként a leghalványabb nyoma sincs rajtuk, nincs közöttük két olyan, amely a legegyszerűbb szinten is kompatibilis lenne egymással.

A *Fujitsu M2505A* típusú egységben a kétoldalas lemez kapacitása oldalanként 300 Mbájt, oldalanként 18 320 sávval, 1024 bájtos szektorral. CAV (Constant Angular Velocity = állandó szögsebesség) típusú. Külön író, külön olvasó lézérével DRDW (Direct Read During Write = írás közben azonnal olvasás) módban működik.

A *Ricoh RO-50WL* típusában egyoldalas, 400 Mbájtos a lemez. Két személyi számítógépet igényel, az egyik a lemezegységet kezeli, a másik a csatlakozó adatfeldolgozást végzi. CLV (Constant Linear Velocity = állandó vonalmenti sebesség) típusú.

A *Panasonic WORM*-egységében a kétoldalas lemez kapacitása oldalanként 256 Mbájt.

A *Hitachi ODDD 101* típusából van egy- és kétoldalas kivitel. A lemezkapacitás oldalanként 300 Mbájt, oldalanként 18 624 sávval, 1025 bájtos szektorokkal. CAV módban működik.

A *TDK WORM*-lemeze is lehet egy- vagy kétoldalas. Kapacitása CAV módban 300 Mbájt, CLV módban 600 Mbájt oldalanként.

Az egyetlen nem japán gyártmány az egyesült államokbeli *Optotech WORM*-lemeze. Ez kétoldalas, oldalanként 200,1 Mbájtos, 18 610 sávval, 644 bájtos szektorokkal. Ez is DRDW rendszerű, CAV típusú.

Amelyik típusnál megadják a lemez várható élettartamát, annál az csak olvasásra (a már felírt lemezre) minden típusnál legalább 10 év, a TDK-nál 20 év.

/Memoires Optiques, International edition, 39. sz.
1987. május, p. 2-4, 7-9, 13-14.
Optotech prospektus./

Piacképes az újraírható optikai lemez

Az optikai lemezek eddig csak a sokszorosított (csak olvasható) és az egyszer írható változata volt üzemszerű használatban, az újraírható változat csak laboratóriumi formában létezett. Az 1987 tavaszán Hannoverban tartott CEBIT 87 kiállításra a *Verbatim* (az Eastman Kodak egy leányvállalata) piackész formában mutatta be az újraírható optikai lemezt. A 3 1/2 inch átmérőjű (mikrofloppy méretű), magneoptikai elven működő lemezt 10 millió írás-újrírás ciklusra mondják képesnek, kapacitása 50 Mbájt. Mikroszámítógép melletti használatra szánják, SCSI interfésszel. A nullszériát 1988 első negyedévére, a sorozatgyártás megkezdését a második negyedévre tervezik.

A CEBIT 87-en a japán TDK is bemutatott újraírható optikai lemezt, de nem adta meg a piacra lépés időpontját.

/Memoires Optiques, International edition, 39. sz.
1987. május, p. 7, 8, 13./

Összeállította: Válas György

Készítették: Mándy Gábor,
Roboz Péter, Válas György